

— Dobrý večer, dobrý večer, dóóóbrýýý večééér, Cééézareaaa!!!

Javisko je prázdne. Výkrik sa ozýva spoza kulís. Sediaci v sále sa pomaly utíšia a v očakávaní sa usmievajú. Chudý malý muž v okuliaroch vpadne na scénu z bočných dverí, akoby ho tam ktosi postrčil alebo vykopol. Potáca sa ešte pár krokov po javisku, skoro spadne, zabrzdí oboma rukami o drevenú podlahu, potom prudko vytrčí zadok nahor. Ojedinelý smiech a potlesk v publiku. Ľudia stále prichádzajú z foyeru a nahlas sa bavia. Dámy a páni, ohlási zovretými ústami chlapík sediaci za osvetľovacím pultom, privítajte potleskom Dovaleho G. Muž na javisku je ešte stále zohnutý v opičom postoji, veľké okuliare mu krivo sedia na nose. Pomaly otáča tvár smerom do sály, dlho sa zadíva, nežmurká.

— Ááá, zahundre, to nie je Cézarea, čo? Smiech. Pozviecha sa a oklepe si ruky od prachu. Zase to ten môj agent posral? Z publika počuť výkriky. Muž sa na nich udivene pozrie: Čože? Čo ste to vraveli? Ty, stôl číslo sedem, áno ty, gratulujem k perám, pristanú ti! Žena sa zachichoce a zakrýva si rukou ústa. On stojí na kraji scény, zľahka sa kolíše dopredu a dozadu. Tak ale vážne, zlato, naozaj si povedala **Natanja**? Oči sa mu rozšíria, takmer zaplnia sklá okuliarov: Moment, rozumiem dobre? Tvrdíš mi tu tak trúfalo a s jasnou myslou, že som fakticky teraz v Natanji a navyše nemám ani nepriestrelnú vestu? S hrôzou si prekríži ruky na rozkroku. Publikum pobavene buráca. Tu a tam sa ozve hvízdanie. Vchádza niekoľko ďalších párov a za nimi hlučná skupinka mladíkov, zrejme vojakov na dovolenke. Malá sála sa zaplňuje. Známi si navzájom mávajú. Tri čašníčky v šortkách a blýskavých fialových tielkach sa vynoria z kuchyne a rozídu sa pomedzi stoly.

— Pocem, ty Pery, usmeje sa na ženu pri stole číslo sedem, ešte som s tebou neskončil, poďme sa o tom pobaviť... Vážne, lebo mi pripadáš ako seriózne dievča, aj s vycibreným vkusom,

ak to dobre chápem, ten zaujímavý účes ti vytvoril – skúsím hádať – ten projektant, čo nám postavil mešity na Chrámovej hore a jadrový reaktor v Dimone? Smiech v publiku. A ak sa nemýlim, čuchám tu aj vôňu fúry peňazí... Nemám pravdu? Ha? Dolných desaťtisíc? Nie? Fakt nie? Poviem ti prečo. Lebo tu vidím aj skvostný botox, aj zmenšenie prs, ktoré sa trochu vymklo z rúk. Ver mi, ruky by som mu dolámal, tomu doktorovi.

Žena si tisne paže k telu, rukami si zakrýva tvár a spomedzi prstov vydáva pobavené škreky. Muž na scéne počas rozprávania pobehuje sem a tam, šúcha si dlane a prechádza pohľadom po divákoch v sále. Na nohách má kovbojské topánky s podpätkami, ktoré sprevádzajú jeho pohyby strohým bubnovaním. Len mi vysvetli, zlato, zvyšuje hlas a ani sa na ňu nepozrie, ako to, že také inteligentné dievča ako ty nevie, že takú vec treba človeku oznámiť opatrne, s rozumom, s citom, a nie vyhrnúť naňho: **Si v Natanji! Bum!** Čo ti to napadlo? Treba človeka na to pripraviť, najmä ak je taký vychudnutý. Rýchlym pohybom si zdvihne vyblednuté tričko a publikum zalapá po dychu. Čo, nie je tak? Otrčí odhalené brucho na divákov napravo aj naľavo od javiska a pošle im široký úsmev. Videli ste? Kosť a koža, väčšinou chrupavka. Poviem vám, keby som bol kôň, už by zo mňa spravili lepidlo, všakže? Rozpačité pochechtávanie v publiku, znechutené vzdychy. Pochop, dušička, vracia sa k žene pri stole číslo sedem, aby si nabudúce vedela, takéto správy sa hovoria človeku opatrne, dopraje sa mu predtým trochu narkózy. Lokálnej anestézie. Umŕtviš mu jemne ušný lalok: Blahoželáme, Dovale, najkrajší z mužov, vyhral si! Získal si cenu – účasť na špeciálnom experimente tu v regióne pobrežnej nížiny. Nič zdĺhavé, hodinka a pol, najviac dve, maximálny čas, čo normálny človek vydrží obnažený pred ľuďmi tu, v tejto lokalite...

Publikum sa smeje a muž je prekvapený: Čo sa smejete, vy hlupáci? Veď je to o vás! Ľudia sa smejú ešte viac. Moment, ujasnime si to – už vám povedali, že vy ste tu dnes iba ako zahrievacie publikum, predtým než príde to pravé? Piskot, výbuchy smiechu. Z niekoľkých kútov sály sa ozýva aj „búúú“ a búchanie do stolov, ale väčšina publika sa zabáva. Do sály vchádza ďalší pár, obaja sú vysokí a štíhli, hebké zlaté vlasy im poskakujú na čele: mladý chlapec a dievča, alebo azda dvaja chlapi, oblečení do lesklého čierneho, motorskárske helmy pod pazuchami. Muž na javisku na nich vrhne pohľad a na tvári sa mu mihne letmá vráska.

Neprestajne sa pohybuje. Raz za čas sprevádza svoje rozprávanie svižným rozmachom päťou do vzduchu a potom sa klamlivými pohybmi boxera vyhýba súperovi. Publikum sa baví. Zatiení si rukou oči a pátravo prehliada sálu, ktorá už je takmer celá ponorená v tme.

Hľadá mňa.

— Medzi nami, priatelia moji, teraz by som mal dať ruku na srdce a povedať vám, aký som blázon do Natanji, a že hrozne po nej umieram, však? Áno, odpovedá mu niekoľko mladých z publika. A mal by som povedať, ako ma strašne baví byť tu s vami vo štvrtok večer vo vašej čarovnej industriálnej zóne a ešte k tomu v suteréne, tak blízko atraktívnych lôžisk radónu, a mal by som si ako dar pre vás z riti vydolovať veniec vtipov, však? Áno! volá naspäť publikum z plného hrdla. Nie! vyhlási muž a slastne si šúcha dlane. Všetko je to blbosť, okrem tej riti, poviem vám pravdu, vaše mesto totiž neznášam, na smrť ma desí tá vaša Natanja, každý druhý človek na ulici sa mi zdá byť účastníkom programu na ochranu svedkov a každý tretí vážni v kufri svojho auta toho prvého človeka, zabaleného do čierneho igelitu. A verte mi, keby som nemusel platiť alimenty trom skvelým ženám, za jeden-dva-tri-štyri-päť detí, vystrčí na

publikum otvorenú dlaň, prisahám vám, pred vami stojí prvý chlap v dejinách, ktorý dostal popôrodnú depresiu. Pätnásobnú depresiu po pôrode. Vlastne štvornásobnú, lebo raz to boli dvojčiky. Vlastne päť, ak sa počíta aj depresia po **mojom** vlastnom narodení. V každom prípade pre vás z tej trmy-vrmy plyní jedna dobrá vec, Natanja, najúchvatnejšie z miest – keby niet tých mojich malých upírov s mliečnymi zubami, nič by ma nedonútilo, neexistuje, že by som tu bol dnes večer za tých úbohých sedemstopäťdesiat šekelov, ktoré mi Joav platí bez slova vďaky a bez účtenky. Tak poďme, priatelia moji, zlatíčka, poďme oslavovať, spraviť žúr, **potlesk pre kráľovnú Natanju!**

Diváci tleskajú, trochu zmätení tým zvratom, ale unesení srdečným hulákaním a sladkým úsmevom, ktorý mu naraz rozžiaril tvár a celú ju premenil. Zmizol ten utrápený, horký a posmešný výraz, ako bleskom fotoaparátu sa zjavila príjemná a uhladená tvár intelektuála, takmer ušľachtilá, tvár muža, ktorá rozhodne nemôže súvisieť s tým, čo tu pred chvíľou chrľil.

On si očividne užíva ten zmätok, ktorý spôsobil. Pomaly sa otáča na jednej nohe okolo svojej osi ako kružidlo, a keď sa dotočí v kruhu, tvár má znovu skrivenú a trpkú: Počujte slávnostnú novinu, Natanja, neuveríte, aké šťastie sa na vás usmialo, lebo práve dnes, dvadsiateho augusta, mám narodeniny, ďakujem, naozaj ďakujem, skromne skláňa hlavu, áno, v tento deň presne pred päťdesiatimi siedmimi rokmi sa svet stal o niečo horším miestom pre život. Ďakujem, zlatíčka. Krepčí po celej scéne a tvár si ovieva pomyselným vejárom. Pekné od vás, fakt ste nemuseli, prehánate, šeky nechajte v škatuli pri východe, bankovky mi môžete zastrčiť za výstrih na konci predstavenia a ak máte poukážky do bordelu, tie mi rovno podajte.

Tu a tam dvíhajú ľudia poháre na prípitok. Hlučne vchádza skupinka niekoľkých párov – muži tleskajú počas

chôdze – a usadzuje sa pri stoloch blízko niekdajšieho baru. Mávajú mu na pozdrav a ženy naňho volajú menom. Krátkozrako prižmúri oči a váhavo im zamáva naspäť. Znovu a znovu otáča tvár smerom k môjmu stolu vzadu v sále. Od chvíle, čo vstúpil na javisko, hľadá môj pohľad. Nie som schopný mu ho priamo opätovať. Tunajší vzduch mi nerobí dobre. Neznesiem vzduch, ktorý dýcha on.

— Kto tu už má za sebou päťdesiatsedem rokov, nech zdvihne ruku! Ruky sa dvíhajú. Skúmavo ich prezerá a obdivne pokyvuje hlavou: To je ohromné, Natanja! To máte teda bohovskú životnosť! No vážne, lebo dožiť sa tu u vás takého veku, to nie je len tak, čo? Joav, posviť nám do hľadiska, nech sa pozrieme... Vravěl som päťdesiatsedem, pani, nie sedemdesiatpäť... Moment, priatelia, jeden po druhom, máme dosť Dovaleho pre všetkých. Áno, stôl číslo štyri, čo ste vraveli? Aj vy máte päťdesiatsedem? Dokonca osem? Úžasné! Neuveriteľné! Predbehli ste dobu! A kedyže to má byť? Zajtra? Gratulujem! Ako sa voláte? Ako? Ešte raz? Jor – Joraj? Robíte si srandu? Tak sa voláte, alebo to je nejaký kurz, čo ste mali na vojne? Bože, človeče, rodičia si z teba vystrelili, nie?

Muž menom Joraj sa srdečne smeje. Jeho vypasená žena sa k nemu nakloní a nežne ho pohladká po plešine.

— Tá, čo sedí pri tebe, bratu, čo si na tebe značkuje teritórium, to je pani Jorajová? Buď silný, človeče... No, lebo určite si dúfal, že Joraj je posledný úder, ktorý ti osud pripravil, však? Mal si iba tri roky, keď si pochopil, čo ti spravili rodičia – pomaly si vykračuje po javisku, hrá na neviditeľné husle –, sedel si sám, opustený v kúte škôlky, chrúmal si cibuľu, čo ti mama pribalila do tašky na desiatu, sledoval si hrajúce sa deti a vravel si si v duchu: Hlavu hore, Joraj, blesk neudrie dvakrát na to isté miesto... **Surprise! A predsa udrel!** Dobrý večer, pani Jorajová! Povedzte, drahá, čo keby si sa s nami trochu podelila, len tak

medzi nami babami, aké šibalské prekvapenie si pripravila manželovi k sviatku? Nie, lebo pozerám na vás a hneď viem, čo vám teraz šrotuje v hlave: Pretože máš narodeniny, Jorajkele, dnes večer ti dám, ale beda ti, keď mi urobíš to, čo si skúšal desiateho júla tisícdeväťstoosemdesiatšesť! Publikum sa smeje, aj pani sa zvíja od smiechu, z ktorého sa jej na lícach robia vlny. Teraz mi povedz, pani Jorajová – stlmí hlas do šepotu –, medzi nami, fakt si myslíš, že tie tvoje retiazky a náhrdelníky dokážu skryť všetky tie brady? Nie, vážne, zdá sa vám to fér v týchto časoch uťahovania opaskov, keď si plno mladých párov v Izraeli musí vystačiť iba s jednou bradou – hladká si vlastnú ustupujúcu bradu, pričom chvíľami vyzerá ako ustrašený hlodavec –, a vy si v pohodičke doprajete dve, moment: tri! Madam, len z kože toho laloka by sa dal vyrobiť celý rad stanov pre protestujúcich na *Occupy Tel Aviv*! Pár ojedinelých ozvien smiechu. Úsmev na ženinej tvári sa mení na napätý úšklabok.

— A mimochodom, Natanja, keď už sme došli k mojej ekonomickej teórii, aby som vyvrátil akúkoľvek pochybnosť, už teraz chcem upozorniť, že som za komplexnú reformu kapitálového trhu! Zastaví sa zadychčaný, dá si ruky vbok a zachichoce sa: Som génus, prisámbohu, z úst vypúšťam slová, ktorým sám nerozumiem! Počúvajte dobre, už asi pred desiatimi minútami som dospel k presvedčeniu, že dane sa majú vyberať výlučne podľa hmotnosti človeka – daň z mäsa! Ďalší pohľad mojím smerom, užasnutý, takmer zdesený, ktorým sa akoby usiluje zo mňa vydolovať toho vyziabnutého chlapca, ktorého si pamätá. Čo je spravodlivejšie než toto? Povedzte sami! Najobjektívnejšie na svete! A znovu si dvihne košeľu až k brade, tentoraz ju roluje nahor pomaličky, zvodne, odhaľujúc vpadnuté brucho s jazvou po celej šírke, úzky hrudník s príšerne vyčnievajúcimi rebrami, pokrytými zošúverenou kožou, posiatou vredmi. Dalo by sa to brať, povedzme, podľa brady, ale mohli by sa

ustanoviť aj daňové pásma. Košeľu má stále vyhrnutú. Ľudia sa dívajú s odporom, iní odvracajú zrak, vzduchom sa rozlieha tiché pískanie. On sám pozoruje reakcie s neskrývanou dravou dychtivosťou. Žiadam progresívnu daň z mäsa! Daňové priznania podľa pneumatík na bruchu, pívneho brucha, zadku, stehien, celulitídy, mužských ciciek a podľa toho ovisnutého na ženských pažiach! A čo je dobré na mojej metóde je to, že neexistujú výhovorky a švindle: pribral si – doplať si! Konečne si spustí košeľu. Zabíte ma, zaboha nechápem, čo je to za nápad, že platiť dane majú tí, ktorí zarábajú. Čo je to za logiku? Počujte, Natanja, a počúvajte pozorne: dane by sa mali uvaliť jedine tam, kde má štát veľké podozrenie, že sa človeku darí príliš dobre: usmieva sa popod fúzy, je mladý, zdravý, optimista, v noci si zatrkal, vo dne si píska. Len týchto hajzlov treba obrať a zodrať ich z kože bez milosti!

Väčšina publika súhlasne tleska, ale malá časť, mladí v sále, zošpúlia pery do O a kričia ako opice. Utrie si pot z čela a tváre obrovskou červenou vreckovkou, ako má klaun v cirkuse, a nechá obe skupinky hašteriť sa do sýtosti. Medzitým sa vydýcha, zacloní si rukou oči a zas hľadá môj pohľad, trvá na ňom. Je to tu – vzájomné zaklipkanie očami, ktoré si nikto okrem nás, dúfam, nevšimol. Prišiel si, vraví jeho pohľad. Pozri sa, čo s nami porobil čas. Stojím tu pred tebou, nemaj zľutovanie.

Vzápätí sa odo mňa odvráti, zdvihne ruku a utišuje publikum: Čože? Nepočujem... Hovorte nahlas, stôl číslo deväť! Áno, prosím, len mi vysvetlite, ako to robíte, nikdy to nepochopím... Čo ako robíte? To spojené obočie! Nie, vážne, prezradte mi to, zošívate si ho? To sa učíte vo výcvikovom tábore svojho etnika? Vzápätí sa postaví do pozoru ako vojak a z plného hrdla zaspieva: *Dve brvy, pardon, brehy má Jordán! Ten je náš a ten tiež!* Môj otec, dámy a páni, bol tvrdý stúpenec Žabotinského, revizionista ako poleno, rešpekt! Od niekoľkých stolov

sa ozve dôrazný, vzdorovitý potlesk. Zarazí ho mimovoľným pohybom ruky: Okej, stôl deväť, hovorte, pokojne hovorte, ja platím. Čo si vravel? Nie, to nie je vtip, Gargamel, naozaj mám dnes narodeniny. Práve teraz, asi tak v túto hodinu, v starej nemocnici Hadasa v Jeruzaleme moja matka Sára Grünsteinová začala rodiť! Neuveriteľné, však? Žena, ktorá tvrdila, že chcela pre mňa len to dobré, a aj tak ma porodila! No, však si vezmite, koľko je súdov, odsúdených, vyšetrovaných a uväznených za vraždy, ale nepočul som, že by bol čo i len jeden súd za pôrod! Ani za úkladný pôrod, ani za pôrod z nedbalosti, ani za neúmyselný pôrod, dokonca ani za podnecovanie k pôrodu! A nezabúdajte, že tu ide o zločin, ktorého obeť je maloletá! Široko otvorí ústa a rukami si naháňa vzduch do tváre, akoby sa dusil: Je tu nejaký sudca? Právnik?

Zaborím sa do stoličky. Nedám mu šancu zachytiť môj pohľad. Našťastie sa prihlásia tri mladé páry, ktoré sedia neďaleko odo mňa. Ukáže sa, že sú to študenti na jednej z fakúlt. Von! zreve strašným hlasom, pričom máva rukami a nohami a obecenstvo ich zasype výsmešným piskotom a bučaním. Anjel smrti – smeje sa bez dychu – príde k právnikovi a povie mu, že si prišiel poňho. Právnik plače, narieka: Veď mám len štyridsať rokov! Anjel na to: Nie však podľa hodín, ktoré si účtoval svojim klientom! Rýchly box do vzduchu, otočka okolo svojej osi. Študenti sa smejú viac než ostatní.

— Takže, čo sa týka mojej matky, zvažnie mu tvár. Prosím o pozornosť, dámy a páni, vážená porota, tu ide o závažný zločin. Zlé jazyky tvrdili, iba citujem, že keď jej ma podali hneď po pôrode, videli, že sa usmieva, dokonca vraj od šťastia. Neni možnééééé, vravím vám, hnusné ohováranie, čisté klebety! Ľudia sa smejú. Zrazu padne na kolená na okraji javiska, sklóní hlavu. Odpusť, mami, pošpinil som, zradil som, znovu som ťa zapredal za misu šošovice. Som kurva publika, neviem odolať...

Vyskočí a postaví sa na nohy. Zrejme sa mu zatočila hlava, lebo sa zapotáca. Teraz vážne, bez žartov, bola to najkrajšia mama na svete, prisahám, také klasiky sa dnes už nevidia – ohromné modré oči, rozovrie pred obecenstvom prsty na oboch rukách doširoka a ja si vybavím jasnú prenikavú modrosť jeho očí, keď bol chlapec, a najvyššinatejšia na svete bola, aj najsmutnejšia, naznačí slzu pod okom a ústa sa mu zaoblia do úsmevu. Tak to vyšlo, to nám bolo súdené, nestážujem sa, aj otec bol celkom fajn, zastaví sa a vehementne si škriabe chumáče vlasov na bokoch hlavy. Éé, dajte mi chvíľku a hneď na to prídem v čom... Už viem! Bol to vynikajúci holič a odo mňa si ani nebral peniaze, hoci to bolo proti jeho zásadám...

Znovu na mňa pohliadne. Kontroluje, či sa smejem. No ja sa ani nepokúšam pretvarovať. Objednám si pivo a štamperlík vodky. Ako to vravel? Treba znecitlivenie, aby to človek prežil.

Znecitlivenie? Celkovú narkózu potrebujem.

Zas sa vráti k svojmu poskakovaniu. Akoby sa sám postrkoval dopredu, ďalej. Zhora ho osvetľuje jeden reflektor a sprevádzajú ho pulzujúce tiene plné života, jeho pohyby sa odrážajú v podivnom spomalení, v krivkách veľkého medeného džbána, ktorý stojí za ním pri stene, zjavne ako pozostatok z nejakého dávneho predstavenia.

— Apropo, moje narodenie, Natanja, venujme aspoň pol minúty tejto kozmickej udalosti, lebo ja – nemyslím moje terajšie ja, ktoré je na top výslní zábavného priemyslu, horúci sex symbol scény, otáľa, prikyvuje so široko otvorenými ústami, necháva ich dosmiať sa do konca, ale moje vtedajšie ja na úsvite autobiografie, skrátka, keď som bol malý, aký som len bol šibnutý. Nemal som to v hlave úplne v poriadku, neuverili by ste, aký som bol čudák... Nie, naozaj, usmieva sa, chcete sa zasmiať, Natanja? Fakt sa chcete zasmiať? Tiež stupídna otázka, pokarhá sám seba. Haló! To je standup show, ešte si to nepochopil? **Idiot!**

Zrazu sa nesmierne silno udrie rukou do čela: Preto sem prišli! Vysmiať sa ti prišli. Nie je tak, bratia moji?

Bola to príšerná šupa, ochromujúca rana na čelo. Výbuch prekvapivého násilia. Únik pochmúrnej informácie, ktorá patrí niekam celkom inam. Rozhostilo sa ticho. Ktosi rozhryzne v zuboch cukrík a ten zvuk sa rozlieha po celej sále. Prečo trval na tom, aby som prišiel? Načo potreboval pozývať nabitú zbraň, pomyslím si, keď to zvláda celkom dobre aj sám.

— Počúvajte príbeh, veselo zvolá, akoby sa ten úder nikdy neudial. Akoby nemal na čele biely fľak, ktorý červenie, a na nose pokrivené okuliare. Kedysi, mal som asi dvanásť rokov, som sa rozhodol, že zistím, čo sa stalo deväť mesiacov predtým, než som sa narodil, že sa otec tak zapálil pre mamu, až sa jej zmocnil. Aby ste rozumeli, okrem mňa sa nenazhromaždili žiadne ďalšie dôkazy o vulkanickej činnosti v jeho nohaviciach. A niežeby ju nemal rád. Počujte, všetko, čo ten človek v živote robil od chvíle, keď ráno otvoril oči, až kým nešiel spať, všetky tie jeho kšefty okolo skladov, mopedov a náhradných dielov, handier a zipsov a všelijakých patentov – predstierajte akože rozumiete, o čom hovorím –, výborne, Natanja. Takže preňho všetky tieto hlúposti, viac než zárobok, viac než čokoľvek iné, znamenali urobiť na ňu dojem, chcel, aby sa naňho usmiala, pohladkala ho po hlave: dobrý psík, dobrý psík. Niektorí muži píšu pre svoje milované básne, však? Áno, odpovedá mu niekoľko hlasov z publika, ešte stále trochu vydesených. A sú takí, čo spievajú serenády, však? Áno, prisvedčia ďalšie slabé hlasy. A sú takí, čo kupujú, povedzme, diamanty, penthousy, športiačky, dizajnové bidety, je tak? Áno! volá teraz už zbor hlasov, horlivých uspokojiť ho. No a sú takí ako môj foter, ktorý nakúpil dvesto nepravých džínsov od starej Rumunky z ulice Allenby – Rumun má dlhé prsty, Poliak ho pri tom istí – a potom ich predával v holičstve, v zadnej izbe ako pravé levisky.

A prečo? Aby jej večer mohol ukázať v malom notese, koľko grošov zarobil...

Zastaví sa, očami blúdi po miestnosti a na chvíľu, nevysvetliteľne, publikum zadrží dych, akoby uvidelo čosi spolu s ním.

No dotýkať sa jej naozaj, tak ako sa muž dotýka ženy, povedzme aspoň malé pohladkanie po zadku na chodbe či nepatrná nežnosťka – to som ho v živote nevidel robiť. Tak, povedzte mi vy, priatelia moji, veď ste múdri ľudkovia – vybrali ste si žiť v Natanji –, vysvetlite mi tu a teraz, prečo sa jej nedotýka? Ha? Iba Boh vie, frasa jeho. Moment, čože? stavia sa na špičky, vzrušene zažmurká smerom k publiku vďačným pohľadom, fakt to chcete počuť? Naozaj máte chuť na ťaľafatky mojej kráľovskej rodiny? Tu je obecenstvo rozpoltené: časť ho veselo povzbudzuje, iní naňho kričia, nech už začne rozprávať normálne vtipy a baviť. Dvaja svetlovlasí motorkári, oblečení v čiernej koži, bubnujú štvorručne po stole, až sa roztancujú poháre s pivom. Ťažko povedať, komu tým fandia, možno ich len baví prilievať olej do ohňa. Stále nie som schopný rozlíšiť, či sú to dvaja chlapci, alebo chlapec a dievča, alebo dve dievčatá.

— Niééé, to neni možné, fakt máte náladu sledovať telenovelu o dynastii Grönsteinovcov? No, aby bolo jasné, Natanja, nie je to náhodou len nejaký váš pokus rozlúsknuť záhadu mojej magnetickej osobnosti? Hodí na mňa pobavený, vyzývavý pohľad. Naozaj si myslíte, že uspejete tam, kde už pohorelo veľa bádateľov a autobiografov – a poriadne? Skoro celé publikum tleska. Tak to ste ozajstní priatelia! Kamoškovia moji, Natanja! Sme ako mestá družby, dvojčatá! Raduje sa a doširoka otvorí oči, z ktorých prýšti rýdza, nekonečná nevinnosť. Publikum buráca smiechom. Ľudia sa usmievajú jeden na druhého. Aj ku mne zablúdi pár úsmevov.

Stojí na kraji scény, pretŕčajú cezeň ostré špičky jeho čižiem, a na prstoch počíta svoje úvahy: Po prvé! Možno ju zbožňoval

natoľko, že sa jej bál dotknúť? Po druhé! Možno sa jej zhnusil, keď chodil po dome s čiernou sieťkou na mokrých vlasoch? Po tretie! Možno kvôli jej holokaustu a tomu, že on sa ho nezúčastnil, dokonca ani ako štatista? Aby ste rozumeli, ten človek nielenže nezahynul, ale nebol počas holokaustu ani zranený! Po štvrté! Možno ja ani vy nie sme ešte zrelí na to, aby som vás zoznámil s rodičmi? Smiech v publiku a on – komik, šašo – znovu poskakuje po javisku. Džínsy má na kolenách roztrhané, ale vyparádil sa červenými trakmi s pozlátenými prackami a na kovbojské topánky si pripol strieborné šerifské hviezdy. Až teraz si všimnem, že sa mu na zátylku hojdá malý tenký vrkoč.

— Skrátka, aby som dokončil príbeh a mohli sme pokračovať v načatom večere, ktorý sa o chvíľu skončí – tento náš chalanisko išiel, otvoril si kalendár, nalistoval presne deväť mesiacov pred svojím narodením, našiel si dátum a bežal s ním ku kope revizionistických novín *Sloboda*, ktoré môj otec zbieral – polku izby v našom dome zabrala táto *Sloboda*, ďalšiu polku zapratali tie handry, čo predával ten môj foter, a džínsy a obruče a prístroje na ničenie hmyzu ultrafialovými lúčmi – predstierajte akože...

— ... akože tomu rozumiete, doplní oduševnene niekoľko hlasov ozývajúcich sa od baru, sprevádzaných gestom jeho ruky krúžiacej vo vzduchu.

— Výborne, Natanja! Aj keď sa smeje, pohľad má sústredený a bez známky radosti, akoby bol nejakým kontrolórom pri páse vtipov, ktoré mu vychádzajú z úst: A my traja, čiže biologický materiál našej rodiny, sme sa tisli v izbe a pol, ktoré nám zostali, a mimochodom, ani stránku z tej jeho *Slobody* nedovolil vyhodiť. Z toho bude ešte biblia budúcich generácií! vravel nám, mávajúc prstom vo vzduchu, a malé fúziky sa mu zježili, ako keby mu zelektrizovali gule. A tam, presne v ten deň, deväť mesiacov predtým, než som sa vyľahol a navždy zmenil ekologickú rovnováhu od desiatich k piatim – na čo

náš kamoško podľa vás narazil? Akurát na Suezskú krízu! Chápete to? No povedzte, nie je to šialené? Zatiaľ čo Abdul Násir oznamuje, že znárodní Suezský prieplav a zavrie nám ho pred ksichtom, tak môj otec Chezkel Grünstein z Jeruzalema, meter päťdesiatdeväť, chlpatý ako opica, s dievčenskými ústami, neváha ani chvíľku a vydá sa ho otvoriť. Čiže, keď sa nad tým zamyslíte, ja som vlastne odvetná operácia! Jasnačka? Ja som prvá odplata! Pochopili ste? Je Suezská kríza, bitka pri Karame, operácia Entebbe, operácia čertvičke, a potom je operácia Grünstein, o ktorej ešte nenadišiel čas povedať všetko, ale náhodou tu máme vzácnu nahrávku, hoci nie práve v najlepšej kvalite: Roztiahnite nohy, pani Grünstein, tak ti treba, egyptský tyran! Bumtarata! Prepáč, mami! Prepáč, otec! Moje slová boli vytrhnuté z kontextu! Zase som zradil!

A pri týchto slovách si znovu strelí facku, s neuveriteľnou krutosťou, z oboch strán. A znovu a znovu.

V ústach zacítim na pár sekúnd chuť kovu a hrdze. Vedľa mňa sa ľudia zabávajú do stoličiek a klipkajú očami. Pri neďalekom stole šepká nejaká žena čosi dôrazne svojmu manželovi, potom schytí peňaženku, on jej položí ruku na stehno a zadrží ju.

— Takže, Natanja, mon amour, soľ zeme – mimochodom, je to pravda, že keď sa vás tu na ulici niekto spýta, koľko je hodín, je veľká šanca, že to je tajný fízal? To bol vtip! Len žartujem! Celý sa scvrkne, zvrastí obočie a očami behá do strán: Nie je tu náhodou niekto od mafie Alperonovcov, aby sme mu vzdali hold? Alebo od Abutbula? Dedeho kamoši? Beber Amar tu nie je? Malý Pinuš? Možno je v sále Tiran Širazi! Nepočtil nás svojou prítomnosťou? Ben Sutchi? Rodina Chananju Elbaza? Elijahu Rustašviliho? Mafián Šimon Buzatov?

Postupne sa k jeho reči pridáva slabý potlesk. Ako keby tlieskanie malo ľuďom pomôcť sa spamätať z toho ochromenia, čo sa ich pred chvíľkou zmocnilo.

— Nie, lebo, zvyšuje hlas, aby ste ma zle nepochopili, len kontrolujem, Natanja, výzvedný prieskum! Vždy, keď mám niekde vystupovať, najprv si vygúglim možné riziká toho miesta...

Zrazu sa unaví. Akoby naraz vypustil dušu. Založí si ruky vbok a zrýchlene dýcha. Oči má vytreštené, meravo hľadiace do diaľky ako oči starca.

Zavolať mi asi pred dvoma týždňami. O pol dvanástej v noci. Práve som sa vrátil z prechádzky so psom. Predstavil sa. Mal v hlase napäté slávnostné očakávanie, no ja som na to nereagoval. Zmiatlo ho to a spýtal sa, či som to ja a či mi jeho meno nie je povedomé. Odvetil som, že nie. Čakal som. Neznášam ľudí, čo mi dávajú takéto hádanky. Meno sa mi zdalo povedomé – nejasné, ale známe. Nikto, koho by som stretol pracovne, tým som si bol istý. Nechuť, ktorú som pociťoval, bola z iného súdka. To bude niekto z bližších kruhov, premýšľal som. S väčšou schopnosťou ublížiť.

Au, to zabolelo, uškrnul sa, bol som si dosť istý, že si budeš pamätať... Mal taký spomalený chichot a trochu chrapľavý hlas, až som si chvíľu myslel, že je opitý. Neboj sa, vraví, skrátim to. A zasmial sa: Vždy som bol krátky, horko ťažko meter šesťdesiat, a keď umriem, pochovajú ma na krpcoríne.

Počuj, vravím, čo odo mňa chceš?

Prekvapene zmĺkol. Znovu sa uistil, či som to ja. Mám na teba prosbu, povedal a v okamžiku sa jeho tón zmenil na sústredený a vecný: Vypočuj ma, rozhodni sa, a nebude mi prekážať, ak odmietneš. *No hard feelings*, nie je to nič, čo by ťa okrádalo o čas, iba jeden večer. Aj to zaplatím, samozrejme, koľko len povieš, nebudem sa handrkovať.

Sedel som v kuchyni a vôdzku svojej sučky som stále držal v ruke. Stála tam, slabá, chrčiac, dívala sa na mňa tými svojimi ľudskými očami, akoby sa čudovala, prečo už ten hovor neukončím.

Padla na mňa podivná slabosť. Mal som pocit, akoby sa medzi mnou a tým mužom odvíjal súčasne ešte jeden hmľistý rozhovor a ja som príliš pomalý, než aby som ho chápal. Zrejme čakal na odpoveď, ale ja som nevedel, na čo sa pýta. Možno to už povedal, ale ja som nepočul. Pamätám sa, že som sa díval na svoje topánky. Niečo na nich, ako sa stáčali jedna k druhej, mi spôsobilo hrču v hrdle.

Križuje pomaly javisko smerom ku kreslu po pravej strane. Je to veľké červené otrhané kreslo. Možno aj ono, tak ako veľký medený džbán, je pozostatkom z nejakého predstavenia, čo sa tu v sále kedysi hralo. Zvalí sa doňho s povzdychom, viac a viac sa doň vnára, zdá sa, akoby ho postupne malo úplne zhltnúť.

Ľudia sa dívajú do svojich pohárov, krúžia vínom na dne a neprítomne zobú z misiek na stoloch oriešky.

Ticho.

A potom – pridusený smiech: vyzerá ako malý chlapec v kresle pre obrov. Všímam si, že poniektorí zadržávajú smiech a tiež sa vyhýbajú jeho pohľadu, akoby sa obávali, že sa zamojajú do akýchsi komplikovaných kalkulácií, ktoré vedie sám so sebou. Možno majú pocit ako ja, že sa do toho muža a jeho zúčtovania zaplietli akosi viac, než mali v úmysle. Pomaly sa mu dvíhajú špice topánok a odkrývajú vysoké podpätky, takmer dámske. Chichot sa zosilňuje, pridávajú sa ďalší a ďalší, smiech zaplaví celú sálu.

Kope nohami a trepoce rukami ako topiaci sa, kričí a dusí sa, až sa nakoniec vymaní z hlbín kresla, vyskočí a zastane pár krokov od neho, dychčí a zíza na kreslo so strachom v očiach. Publikum sa uľahčene smeje – stará dobrá divadelná groteska –, uprie na nich výhražný pohľad a oni sa rozosmejú ešte viac. Napokon sa aj on uráči usmiať, nechá sa pohltiť smiechom, čo mu bol venovaný. Znovu mu tvár zmäkčí tá neočakávaná

jemnosť, obecenstvo mu to opláca, nevedomky sa pred ním rozplýva, a on – komik, šoumen, šašo – podľahne odblesku svojho úsmevu v publiku a na chvíľu sa zdá, že aj verí tomu, čo vidí.

A opäť, akoby nedokázal ani na jediný moment uniesť náklonnosť, skriví ústa do tenkej znechutenej čiary. Túto grimasu som tu už dnes videl: malý hlodavec bleskovým pohybom pohryzie sám seba.

Naozaj sa ospravedlňujem, že som ti tak vtrhol do života, povedal mi v tom nočnom telefonáte, no akosi som dúfal, že vďaka nejakej, povedzme, mladíckej oddanosti... Znovu sa zasmial. Napokon, dá sa povedať, že sme spolu začínali a ty si potom išiel svojou cestou, všetka česť. Tu sa odmlčal, čakal, že si spomeniem, že sa už konečne prebudím. Netušil, ako úzkostlivo ľpiem na svojej kóme a aký krutý viem byť voči tomu, kto by ma z nej chcel vytrhnúť.

Zaberie mi to minútu vysvetlenia, nie viac, povedal. Venuješ mi minútku svojho života, okej?

Znel ako muž v mojom veku, no používal slang mladých: z toho nevzide nič dobré. Zavrel som oči a pokúšal som sa rozpomenúť. Mladícka oddanosť. Z akej mladosti ku mne prikvitol? Z detstva v Gedere? Žeby z čias, keď sme s rodičmi pendlovali kvôli otcovmu biznisu medzi Parížom, New Yorkom, Riom de Janeiro a Mexico city? Alebo žeby z doby, keď sme sa vrátili do Izraela a chodil som na strednú školu v Jeruzaleme? Pokúšal som sa na to rýchlo prísť, nájsť únikovú cestu. Ten hlas mal v sebe tieseň, tiene duše.

Povedz mi, vybuchol zrazu, to sa len tak robíš, alebo sa z teba stalo také dôležité zviera, že... ako to, že sa nepamätáš?

Už dávno sa so mnou nikto tak nerozprával. Akoby ma oviaľ závan čerstvého vzduchu, prečistil to znechutenie. Cítim ho

z prázdnej posvätnej bázne, ktorá ma obvykle obklopuje, aj tri roky po tom, čo som odišiel z funkcie.

Ako sa dá na čosi také zabudnúť? Zúril na mňa ďalej: Celý rok sme sa spolu učili u toho Kalčinského v Bajt va-Gane a potom sme spolu chodievali na autobus...

Pomaly mi to dochádzalo. Spomenul som si na ten malý byt, tmavý aj napoludnie, a potom som si vybavil aj toho pochmúrneho učiteľa, vysokého, chudého a zhrbeného, niekedy mi pripadal, akoby niesol strop na svojich pleciach. Bolo nás päť, šesť chlapcov bez talentu na matematiku, ktorí sa pozbierali z niekoľkých škôl v meste a mali spoločné súkromné hodiny.

Pokračoval v plamennej reči, pripomínal mi dávno zabudnuté. Bol urazený. Počúval som na pol ucha. Nemal som silu na také citové výlevy. Prechádzal som očami po predmetoch v kuchyni, ktoré by som mal opraviť, natrieť, naolejovať, utiesniť. Ako vravievala Tamara o týchto každodenných povinnostiach – domáce väzenie.

Ty si ma vymazal! povedal neveriacky.

Je mi to ľúto, zamrmľal som, a až keď som počul svoj hlas, uvedomil som si zrazu, že mám čo ľutovať. Vrelosť môjho hlasu mi to prezradila a z tej vrelosti sa vynáral onen chlapec, krok za krokom, veľmi bledý a pehavý, líca celé posiate malými bodkami. Malý vyziabnutý chlapček s okuliarmi a plnými perami, vzdorovitými a nepokojnými. Chlapec, ktorý rýchlo rozprával a stále bol trochu zachrípnutý. A hneď som si spomenul, že napriek jeho bledej pokožke a ružovkastým pehám mal celkom tmavé kučeravé vlasy, husté a čierne ako havran, a tento farebný kontrast na mňa silno zapôsobil. Pamätám si na teba! zvolal som prekvapene, iste, chodievali sme spolu... Neverím, že som mohol takto...

Chvalabohu, vydýchol si, už som si myslel, že som si ťa vymyslel.

— Dóóóbrýýý večer skvostným kráskam Natanje, zaburáca a znovu začne hopkať po javisku a klopkáť podpätkami, poznám vás dobre, dievčatá, poznám vás dobre aj zvnútra... Čo ste sa pýtali, vy pri stole trinásť? Ste trochu bezočivý, už vám to niekto povedal? zamračí sa a na chvíľu vyzerá, že sa naozaj urazil. Veru, lebo prísť za takým hanblivým a introvertným človekom ako ja s takou útočnou otázkou... Jasné, že som mal Natanjanky! zakričí a vyčarí oslnivý úsmev. Nepohrdol som! Boli ťažké časy, museli sme sa uspokojiť s málom... Ženy aj muži v obecenstve búchajú rukami po stole, bučia, pískajú a smejú sa. A on pokľakne na jedno koleno pred tromi postaršími opálenými ženami, ktoré sa chichocú, majú bohaté modrasté účesy, nadýchané zväčša vzduchom. Nazdar, stôl osem, čo slávia tieto krásky? Niektorá z vás sa práve stáva vdovou? Máte v nemocnici nejakého umierajúceho muža, ktorý v tejto chvíli vypúšťa svoj posledný výdych? **Do toho, priateľko, do toho!** povzbudzuje na diaľku imaginárneho muža, **ešte raz potlač a si z toho vonku!** Ženy sa smejú a rukami karhavo mávajú do vzduchu. On tancuje, krúti sa po javisku okolo vlastnej osi, skoro z neho v jednej chvíli spadne a publikum sa rozosmeje ešte viac. Traja muži, kričí a ukáže tri prsty, traja muži, Talian, Francúz a Žid, sedia v krčme a rozprávajú si, ako robia dobre svojim ženám. Francúz vraví: Ja svoju mademoiselle namažem od hlavy po päty maslom z Normandie a potom, ako sa urobí, kričí ďalších päť minút. Talian hovorí: Ja, keď obrábam svoju seňoru, najprv jej natriem celé telo oddola nahor olivovým olejom, ktorý kupujem v jednej dedine na Sicílii, a keď sa urobí, kričí ešte desať minút. Žid mlčí a mlčí. Francúz a Talian sa naňho dívajú: A čo ty? Ja? vraví Žid, namažem svoju Sáru husacím sadlom, čo sa u nás volá šmalc, a potom, keď sa urobí, kričí ešte hodinu. Hodinu?! Francúz s Talianom sú ohúrení. Prečo? Čo presne jej robíš? Ále, vraví Žid, utriem si ruky do závesov.

Výbuch smiechu. Muži a ženy okolo mňa si vymieňajú dlhé partnerské pohľady. Ja si objednávam focacciu, tahinu a opekaný baklažán. Prepadol ma hlad.

— Kde som to skončil? prehodí radostne, zatiaľ čo kútikom oka sleduje, ako si objednávam u čašníčky. Zdá sa mi, že sa teší, pretože si dávam niečo pod zub. Šmalc, Žid, jeho žena... Fakt sme výnimočný národ, nie je tak, bratia moji? Niet, niet takého národa, ako je náš židovský národ! Najvyvolenejší! Jedinečný! Ultra jedinečný! Potlesk v hľadisku. Vlastne, v tejto veci, ak mi dovolíte malú deviáciu, ako povedal nekrofil svojej zosnulej svokre, strašne mi ide na nervy ten nový antisemitizmus! Vážne, lebo na ten starý už som si ako-tak zvykol, dokonca som si ho aj zamak obľúbil, tak ako tie roztomilé rozprávky – sionskí mudrci, pár piadimužíkov s hustou bradou a dlhým nosom spolu posedáva, ochutnáva jednohubky z malomocenstva s príchuťou moru, vymieňa si recepty na quinou zapečenú s otravou do studní, tu a tam zareže aj kresťanské decko na pesach – **Hej, chlapi, všimli ste si, aké sú tento rok tie decká trpké?** S tým všetkým sme sa už naučili žiť, zvykli sme si, je to akože súčasť dedičstva. Ale zrazu ti prídu títo s tým svojím novým antisemitizmom... Neviem, akosi sa mi nepozdáva, nesadol mi, dokonca mám voči nemu výhrady – zovrie si prsty a rozpačito pokrčí plecami s predstieranou naivitou – neviem, ako to povedať, aby som, božechráň, neurazil nových antisemitov, ale ľudia zlatí, pre boha živého, čosi vo vašom postoji trošičku škripe, nezdá sa vám? Lebo niekedy si myslím, keby napríklad nejaký izraelský vedec, povedzme, zrazu vynašiel liek proti rakovine, hej? Liek, čo by s rakovinou skoncoval raz a navždy, tak na tisíc percent vám garantujem, že hneď by sa vo svete ozvali hlasy, začali by protesty, demonštrácie a hlasovania v OSN, články vo všetkých európskych denníkoch, že načo vlastne ubližovať rakovine? A keby len ublížiť, prečo ju hneď úplne vyhubiť?